

När skall debiteringslängd anses upprättad?

Av förste länsnotarie Bo Blomquist

Enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser skall regelmässigt alla hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, vilka icke på grund av särskilda stadganden skall vara hemliga, på begäran hållas tillgängliga för alla. Rätten att utbekomma allmän handling inträder, då handlingen inkommit till myndigheten eller då den blivit av myndigheten upprättad. En handling skall anses inkommen, då den avlämnats till myndigheten eller till viss befattningshavare.

Den tidpunkt, då en handling skall anses upprättad, anges i 2 kap. 5 § andra stycket tryckfrihetsförordningen, varvid handlingarna indelas i tre grupper. 1) Diarier, journaler, register eller andra sådana förteckningar skall anses upprättade, då de färdigställts för anteckning eller införing. 2) Protokoll och därmed jämförliga anteckningar skall anses upprättade, då de av myndigheten justerats eller eljest blivit färdigställda. 3) Handlingar, som hänför sig till visst mål eller ärende, skall anses upprättade, då de expedierats eller, om expedition ej äger rum, då målet eller ärendet blivit av myndigheten slutbehandlat.

Frågan när en debiteringslängd skall

anses upprättad har länge varit föremål för diskussion. Spörsmålet har aktualiserats i ett av regeringsrätten avgjort mål, i vilket domstolens majoritet dock icke yttrade sig i sakfrågan, då denna icke längre var aktuell i målet. En ledamot yttrade sig emellertid särskilt och gav därvid i sak stöd åt den ståndpunkt som torde delas av flertalet lokala skattemyndigheter nämligen, att debiteringslängden beträffande varje skattskyldig skall anses upprättad först sedan den å innehållet i längden grundade debetsedeln expedierats till den skattskyldige. På grund av det särskilda yttrandet är regeringsrättens utslag och protokoll av intresse bland annat för de lokala skattemyndigheterna. Ett referat följer därför här nedan.

I en till *kronokamreraren i Luleå* den 30 oktober 1961 inkommen skrift anhöll aktiebolaget M genom en inkassofirma om besked, huruvida viss namngiven person ägde att erhålla överskjutande preliminär skatt på grund av 1961 års taxering.

Enligt resolution den 15 november 1961 fann kronokamreraren sig — enär

ej föreligger risk, att dylika anvisningar — vilka med nödvändighet måste bli mycket knapphändiga — i flera fall kunna leda till missuppfattningar och därmed till felaktiga deklarationer. Vad angår den nyss återgivna anvisningspunkten

får man lätt den uppfattningen, att avdrag för värdeminskning kan medgivas med 1 ½ % av kostnaden för uppförande av någon enstaka byggnad å jordbruk, till exempel en lada. Så är emellertid icke förhållandet.

den debiteringslängd, ur vilken ifrågasvarande uppgift avsåges skola lämnas, icke beräknades bliva färdigställd och sålunda icke kunde anses offentlig förrän vid den tidpunkt, då de på innehållet i längden grundade debetsedlarna expedierats till posten — förhindrad att före sagda tidpunkt lämna den begärda upplysningen.

Över kronokamrerarens beslut anförde bolaget besvär hos *länsstyrelsen i Norrbottens län* under yrkande, att bolaget omedelbart måtte erhålla den begärda uppgiften. Till stöd för besvären anförde bolaget i huvudsak följande: Lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar innehölle icke någon bestämmelse om att debiteringslängden icke skulle vara offentlig handling förrän den blivit färdigställd. Debiteringslängden bestode av ett flertal olika uppgifter, som, alltefter som dessa inflöte i längden, torde vara offentliga för envar. Längden borde ha hunnit färdigställas under de fyra och en halv månader, som arbetet med densamma pågått, och torde väl för övrigt föreligga färdig, innan utskrift av debetsedlarna påbörjades.

I förklaring över besvären anförde kronokamreraren, bl. a.: Någon tvekan om att debiteringslängden i princip måste betraktas som offentlig handling föreläge icke. Däremot finge det anses tveksamt, vid vilken tidpunkt offentligheten inträdde. Arbetet med upprättande av debiteringslängden påginge under flera månader och under denna tid kunde införda anteckningar av olika inträffade omständigheter komma att ändras ända fram till den tidpunkt, då de på innehållet i längden grundade debetsedlarna expedierades till posten. I praxis hade det ansetts, att längden icke bleve offentlig

handling förrän i det ögonblick, då alla uträkningar vore klara samt debetsedlarna sålunda vore definitivt färdigställda. Avsikten härmed torde vara att bereda nödigt skydd åt den lokala skattemyndighetens inre arbete. Det hade även gjorts gällande, att allmänheten icke hade något berättigat intresse av att under ett ärendes behandling följa de överväganden, som ägde rum inom myndigheten, samt att förfarandet icke innebure någon skyldighet att hemlighålla införda anteckningar till dess debiteringslängden avslutats för ett visst uppboresdistrikt utan endast befogenhet i sådant hänseende. Det vore icke utan vidare klart, att lokal skattemyndighet skulle vara skyldig att omgående — eller ens i så god tid att vägledning härigenom erhöles för att viss överskjutande preliminär skatt skulle kunna anvisas såsom objekt för utmätning — besvara förfrågningar av här ifrågasvarande slag vare sig dessa komme från enskilda eller från myndigheter. Sådana serviceuppgifter måste under den aktuella arbetstyngda tidsperioden, hade det ansetts, stå tillbaka för den lokala skattemyndighetens primära arbetsuppgifter att ombesörja debetsedlarnas färdigställande och utsändande.

I påminnelser anförde bolaget, bl. a.: Bolaget kunde icke dela kronokamrerarens uppfattning därom, att debiteringslängden under vissa perioder skulle vara hemlig. Bolaget hävdade alltfört att, så snart en uppgift införts i längden, uppgiften skulle vara offentlig. Även om arbetet med en debiteringslängd påginge under flera månader, vore det orimligt att därvid hemlighålla samtliga de uppgifter, som införts i längden. Rättslig grund saknades för en dylik åtgärd. Bolaget veterligt föreläge icke heller något

avgörande, som stödde ett dylikt påstående. Att allmänheten hade ett berättigat intresse av att följa debiteringarna, så snart desamma infördes i debiteringslängden, vore ställt utom allt tvivel. Det vore ju icke enbart fråga om utmätningssökande borgenärer utan även om skattskyldiga, som vore intresserade av att få en överblick i frågan om återbäring eller eventuell kvarskatt. Myndigheten vore skyldig att tillhandagå allmänheten med upplysningar i ärenden, som icke enligt gällande författningar vore hemliga. Skulle besvarande av förfrågningar medföra en sådan arbetsbörda, att myndighetens verksamhet skulle bli lidande härav, torde det ankomma på vederbörande chef att tillse, att tillgången på arbetskraft vore tillräcklig för myndighetens behov.

Enligt utslag den 15 januari 1962 fann länsstyrelsen icke skäl att göra ändring i kronokamrerarens resolution.

Häröver anförde bolaget besvär hos *Kungl. Maj:t* under yrkande, att kronokamrerarens och länsstyrelsens beslut måtte undanröjas.

I utlåtande över besvären androg länsstyrelsen i huvudsak vad kronokamreraren i sin förklaring anfört.

I en den 13 juni 1962 till *Kungl. Maj:t* ingiven skrift hemställde bolaget, att

Kungl. Maj:t måtte, oaktat bolaget sedermera erhållit ifrågavarande upplysning, ändock pröva, huruvida kronokamreraren ägt att avslå bolagets framställning.

Målet föredrogs den 20 september 1962 i *Regeringsrätten*, vars flesta ledamöter (Reg. R:n Hegrelius, Wilkens och Körlof) förenade sig om följande yttrande:

Regeringsrätten finner bolagets talan, sådan den slutligen bestämts i de underdåniga besvären, ej föranleda vidare yttrande.

Regeringsrådet Walberg anförde:

Bolagets anhållan bör så förstås, att bolaget velat beträffande viss skattskyldig erhålla uppgift ur debiteringslängden.

Enär visserligen debiteringslängden jämlikt 2 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen beträffande envar skattskyldig skall anses upprättad först sedan debetsedeln expedierats till den skattskyldige, samt kronokamreraren följaktligen ägt fog för sin åtgärd att vid den ifrågavarande tidpunkten vägra utlämna uppgiften i fråga,

men tillika är upplyst, att klaganden sedermera erhållit samma uppgift,

föranleda besvären icke något mitt vidare yttrande.